

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 2CoCsp/3/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8122201140
Dátum vydania rozhodnutia: 18. 09. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Mariana Muránska
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2024:8122201140.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Mariany Muránskej a členov senátu JUDr. Evy Šofrankovej a JUDr. Kataríny Krochtovej v spore žalobcu: P. T., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom C. XXXX/X, XXX XX S., právne zastúpený JUDr. Igor Šafranko, advokát, so sídlom Sovietskych hrdinov 163/66, 089 01 Svidník, IČO: 31 954 448, proti žalovanému: Slovenská sporiteľňa, a.s., so sídlom Tomášikova 48, 832 37 Bratislava, IČO: 00 151 653, právne zastúpená Advokátska kancelária Mária Grochová a partneri s.r.o., so sídlom Bočná 10, 040 01 Košice - mestská časť Staré Mesto, IČO: 36 863 017, o určenie, že úver je bezúročný, bezpoplatkov, vydanie bezdôvodného obohatenia, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Prešov č.k. 11Csp/15/2022-339 zo dňa 10. novembra 2023, takto jednohlasne

rozhodol:

Zamieta návrh na prerušenie konania.

Mení rozsudok a určuje, že úver poskytnutý na základe zmluvy o splátkovom úvere č. XXX XXXXXXXX zo dňa 14.10.2014, je bezúročný a bez poplatkov.

Žalovaný je povinný vydať žalobcovi bezdôvodné obohatenie vo výške 849,26 eur s úrokom z omeškania z tejto sumy vo výške 5 % ročne, od 28.1.2022 do zaplatenia sumy 849,26 eur, do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

Priznáva žalobcovi vo vzťahu k žalovanému náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „súd“) napadnutým rozsudkom rozhodol (cit.):

„I. Súd žalobu o určenie bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru a o vydanie bezdôvodného obohatenia zamieta.

II. Žalovaná m voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.“

2. Rozhodnutie právne odôvodnil ust. § 1 ods. 2, § 2 písm. a) a b), § 11 ods. 2 a ods. 4 zákona č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, § 255, § 257 a § 262 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z.z. zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“).

3. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že žalobca sa žalobou zo dňa 26.01.2022 domáhal určenia, že úver, ktorý mu bol poskytnutý na základe Zmluvy o spotrebiteľskom úvere zo dňa 14.10.2014 je bezúročný a bezpoplatkov. Zároveň žiadal o vydanie bezdôvodného obohatenia vo výške 849,26 eur s úrokmi z omeškania vo výške 5 % ročne od 2. dňa po doručení žaloby žalovanej. Bezúročnosť a bezpoplatkovosť spomínaného úveru odvodzoval od skutočnosti, že v predmetnej zmluve chýbali

náležitosti tak, ako to vyžaduje ust. § 9 ods. 2 písm. f) a j) ZoSÚ, a preto je potrebné úver považovať v zmysle ust. § 11 ods. 1 ZoSÚ za bezúčročný a bezpoplatkov. Taktiež sa prostredníctvom žaloby domáhal určenia neprijateľnosti viacerých zmluvných podmienok, avšak tento nárok nebol predmetom súdneho prieskumu, nakoľko o ňom bolo právoplatne rozhodnuté rozsudkom súdu prvej inštancie rozsudkom č.k. 11Csp/15/2022-165 zo dňa 25.02.2022. Ďalej uviedol, že dňa 14.10.2014 bola uzavretá písomná zmluva o splátkovom úvere č. XXXXXXXXXXXX medzi žalovanou ako veriteľom a žalobcom ako dlžníkom. Súd vo veci rozhodol spomínaným rozsudkom, a to tak, že zamietol žalobu o určenie bezúčročnosti a bezpoplatkovosti úveru, ako aj o vydanie bezdôvodného obohatenia a vyhovel žalobe v časti o určenie neprijateľnosti zmluvných podmienok. Nesúhlasil totiž s názorom žalobcu o absencii údajov o dobe trvania zmluvy a predpokladoch použitých pre výpočet RPMN. V danom rozsudku konštatoval, že nezistil, aby v zmluve absentovali ďalšie povinné náležitosti vymenované v ust. § 11 ods. 1 písm. b) ZoSÚ, a že v danom prípade nenastal žiaden zákonný dôvod pre fikciu o bezúčročnosti a bezpoplatkovosti úveru podľa ust. § 11 ods. 1 a 2 ZoSÚ. Zároveň uviedol, že žalobca netvrdil, že by žalovaný pri poskytovaní úveru postupoval v rozpore s ust. § 11 ods. 2 v súvislosti so zisťovaním a preverovaním bonity žalobcu. V nadväznosti na uvedené Krajský súd v Prešove v dôsledku podaného odvolania oboch strán sporu rozhodol rozsudkom č.k. 2CoCsp/36/2022-244 tak, že potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie vo výrokoch o určenie neprijateľnosti zmluvných podmienok a zrušil vo výroku, ktorým žalobu zamietol. V závere rozhodnutia odvolací súd v zmysle pokynu zaviazal súd prvej inštancie, aby vyzval žalovanú na preloženie listinných dôkazov na preukázanie splnenia povinnosti v zmysle ust. § 7 ods. 1 ZoSÚ.

4. Súd prvej inštancie po vykonaní pokynu odvolacieho súdu dospel k záveru, že zo strany žalovaného nedošlo k hrubému porušeniu povinnosti definovanej v ust. § 11 ods. 2 tretej vety ZoSÚ v znení účinnom v čase uzavretia zmluvy. Uviedol, že v danom prípade mal žalovaný informácie od samotného žalobcu o jeho rodinnom stave vyplývajúce z jeho žiadosti o poskytnutie úveru, rovnako aj informácie o príjmoch a výdavkoch z bežného účtu žalobcu, ktorý mal zriadený práve u žalovaného. Z údajov vyplývajúcich z daného účtu bolo zrejmé, že žalobca v čase poskytnutí a úveru splácal ďalšie dva úvery súhrnnou mesačnou splátkou 331 eur, čo korešpondovalo aj s údajmi u úverového registra z interného systému žalovaného. V nadväznosti na uvedené poukázal, že na pojednávaní konanom dňa 04.10.2023 predložil žalovaný listinné dôkazy preukazujúce splnenie povinnosti v zmysle ust. § 7 ods. 1 ZoSÚ. Jednalo sa o písomnosti, akými boli žiadosť o poskytnutie úveru zo dňa 14.10.2014, z ktorej vyplývali informácie o rodinnom stave žalobcu, ako aj o jeho úhrnom čistom mesačnom príjme. V predmetnej žiadosti (ako to bližšie opisuje súd prvej inštancie v bode 10. napadnutého rozsudku) bolo žalobcom deklarované, že je ženatý, bezdetný, pričom výška jeho mesačného čistého príjmu predstavovala sumu 963,35 eur. Ďalej z výpisu vedenia bežného účtu mal žalovaný vedomosť aj o príjmoch a výdavkoch žalobcu v období od júla 2014 do septembra 2014. Žalobca bol následne súdom prvej inštancie dopytovaný na príjem vo výške 18,39 eur z ÚPSVaR, pričom uviedol, že išlo o príjem jeho manželky, ktorá je na invalidnom dôchodku. V nadväznosti a uvedené súd prvej inštancie uviedol, že v zmysle pokynu odvolacieho súdu sa sústredil na to, či sa žalovaná dopustila hrubého porušenia povinnosti podľa ust. § 7 ods. 1, keďže len pri takom porušení stanovuje zákon fikciu o bezúčročnosti a bezpoplatkovosti úveru v ust. § 11 ods. 2 ZoSÚ. Mal za to, že v danom prípade nemožno dospieť k záveru o splnení zákonných podmienok pre uplatnenie fikcie bezúčročnosti a bezpoplatkovosti podľa ust. § 11 ods. 2 druhej a tretej vety ZoSÚ, a preto rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku I: napadnutého rozsudku. V závere rozhodnutia poukázal na rozdielnosť judikatúry v oblasti spotrebiteľského práva zaoberajúcej sa otázkou bezúčročnosti a bezpoplatkovosti úveru, pričom dodal, že sudy pri skúmaní, či veriteľ konal pred poskytnutím spotrebiteľského úveru s odbornou starostlivosťou nesprávne rozlišujú rozdiely a dôsledky, ktoré vzniknú pri spomínanom hrubom porušení tejto povinnosti. Mal za to, že fikcia bezúčročnosti a bezpoplatkovosti môže nastať len vtedy, ak veriteľ nemá žiadne údaje o príjmoch a výdavkoch spotrebiteľa alebo ak si ich nepreverí. Následne poukázal na novelu zákona č. 129/2010 Z.z., ktoré boli zavedené ust. § 7 ods. 19 až 43, ktorými bola veriteľovi uložená povinnosť pri poskytovaní úveru neprekročiť limit ukazovateľa schopnosti splácať úver stanovená v opatrení NBS č. 10/2017, ktoré upravilo aj metodiku výpočtov. Súd prvej inštancie považoval za nesprávne, ak sudy zisťujú, či veriteľ pred poskytnutím úveru skúmal aj iné výdavky, ako tie ktoré sú uvedené v ust. § 11 ods. 2 tretia veta ZoSÚ. Opatrenie NBS č. 10/2017 presne stanovilo, aké náklady je potrebné odpočítať od čistého príjmu spotrebiteľa a ako pri takomto výpočte postupovať. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že žalovaný sa nedopustil žiadneho porušenia povinnosti podľa ust. § 7 ods. 1 ZoSÚ. O nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa ust. § 255 ods. 1 a ods. 2 CSP, a to tak, že žalovanému priznal proti neúspešnému žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

5. Proti rozsudku podal v zákonnej lehote odvolanie žalobca, a to z dôvodu ust. § 365 ods. 1 písm. f) a h) CSP. Poukázal na uznesenie Krajského súdu v Prešove sp. zn. 1CoCsp/18/2023 zo dňa 12.10.2023, ktorým boli Súdnemu dvoru predložené prejudiciálne otázky týkajúce sa výkladu čl. 10 ods. 2 Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/488/ES. Navrhol, aby odvolací súd posúdil potrebu prerušenia predmetného konania do skončenia konania na Súdnom dvore EÚ o vyššie spomínaných prejudiciálnych otázkach, a to v prípade, že sa nestotožní s argumentmi uvádzanými žalobcom v podanom odvolaní preukazujúcimi bezúročnosť a bezpoplatkovosť úveru. Namietal, že súd prvej inštancie rozpore s ex offo povinnosťou neskúmal, či zmluva obsahovala správnu hodnotu priemernej RPMN podľa ust. § 9 ods. 2 písm. y) ZoSÚ. Uviedol, že hodnota priemernej RPMN bola v zmluve uvedená vo výške 10,34 %, avšak zo Súhrnných informácií o údajoch o novoposkytnutých spotrebiteľských úveroch zverejňovaných na stránke NBS. Hodnota výšky priemernej RPMN vychádzala z údajov o dobe trvania zmluvy od jej uzatvorenia t.j. od 14.11.2014, do konečnej splatnosti, t.j. do 27.10.2024, čo je viac ako 10 rokov. V nadväznosti na uvedené poukázal na to, že podľa § 21 ods. 2 a § 9 ods. 2 písm. y) ZoSÚ je pre kritérium výšky priemernej hodnoty RPMN zmluvná splatnosť a nie doba trvania zmluvy, a teda doba trvania nepatrí medzi predpoklady na výpočet RPMN. Mal za to, že doba trvania a Zmluvná splatnosť nevyjadrujú rovnakú skutočnosť, keďže zmluvná splatnosť, na rozdiel od doby trvania zmluvy, je pre posúdenie priemernej výšky RPMN závislá len na splatnosti splátok, a to od splatnosti prvej splátky do splatnosti poslednej splátky. V predmetnom prípade bola zmluvná splatnosť od splatnosti prvej splátky, t.j. od 27.11.2024 do splatnosti poslednej splátky, t.j. do 27.10.2024, čo je 119 mesiacov, teda 9 rokov a 11 mesiacov. Teda, priemernú výšku RPMN bolo potrebné posudzovať podľa údajov pre spotrebiteľské úvery s dobou splatnosti od 5 do 10 rokov. Tomu zodpovedá aj hodnota RPMN vo výške 10,86 %. Následne ďalej priblížil úvahy o výpočte splátok a v závere namietal aj nesprávnosť hodnoty RPMN vo výške 11,41 % uvedenej v zmluve o úvere. V tejto súvislosti uviedol, že v zmluve nie je obsiahnutý explicitný výpočet predpokladov použitých žalovanou na výpočet RPMN. Po výpočte vykonanom žalobcom za pomoci kalkulačky zverejnenej na stránke národnej banky Slovenska dospel k záver, že žalovaná nezahrnula do nákladov splátky poistného vo výške 5,58 eur mesačne. Bez zahrnutia tejto splátky hodnota RPMN je vo výške 11,42, avšak po jej zahrnutí predstavuje hodnota RPMN hodnotu vo výške 12,32 %. Nezahrnutie poistného do nákladov viedlo podľa názoru žalobcu k podhodnoteniu skutočnej výšky RPMN v neprospech spotrebiteľa, čo má za následok bezúročnosť a bezpoplatkovosť úveru. V nadväznosti na uvedené poukázal na rozhodnutia Krajského súdu v Prešove, sp. zn. 20CoCsp/49/2021 zo dňa 17.03.2022, a rovnako aj na Stanovisko Ministerstva spravodlivosti SR zo 13.07.2017. Zároveň uviedol, že súd prvej inštancie sa nezaoberal ani nejednoznačným vyjadrením výšky úrokovej sadzby, pričom sa obmedzil len na skúmanie splnenia povinnosti žalovanej ohľadne skúmania bonity žalobcu. V nadväznosti na splnenie povinnosti ust. § 7 ods. 1 ZoSÚ uviedol, že žalovaná v konaní predložila len výpis z úverového registra ERSTE, ale aj z vedeného dokumentu vyplývalo, že žalobca mal v čase poskytnutia úveru dva zosplatnené úvery a 5 zamietnutých úverov. Len u samotnej žalovanej mal dlh vo výške 30 908 eur. Taktiež namietal, že žalovaná nepredložila dôkaz o nahliadnutí do bankového registra SRBI a do nebankového registra NRKI. Uviedol, že už od rok 2012 bol v situácii kedy bol nútený pristúpiť k uzavretiu Zmlúv o úvere, čo sa opakovalo až do roku 2017. Taktiež namietal nesprávnosť výšky čistého príjmu zistenej súdom prvej inštancie, keď uviedol, že pracoval ako vodič kamiónu kedy mu boli spolu so mzdou vyplácané aj diéty na stravu a ubytovanie a tieto nemali byť zohľadnené ako príjem na účely preverovania jeho bonity. Vzhľadom na vyššie uvedené navrhol, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak že žalobe vyhovie. Taktiež žiadal o priznanie nároku na náhradu trov celého konania.

6. Ďalšie vyjadrenia vo veci podané neboli.

7. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) príslušný na rozhodnutie o odvolaní (ustanovenie § 34 CSP) preskúmal napadnuté rozhodnutie, ako aj konanie mu predchádzajúce v zmysle zásad vyplývajúcich z ustanovenia § 379 a nasl. CSP, bez nariadenia pojednávania (ustanovenie § 385 CSP a contrario) tým, že miesto a čas vyhlásenia rozhodnutia oznámil na úradnej tabuli súdu Krajského súdu v Prešove a na jeho webovej stránke najmenej 5 dní vopred a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu je dôvodné.

8. Odvolací súd v odvolacom konaní posúdil relevantnosť konkrétnych odvolacích dôvodov v kontexte s namietaným nesprávnym skutkovým zistením a nesprávnym právnym posúdením, teda, či súd prvej inštancie na zistený skutkový stav správne, v úplnosti, aplikoval príslušné právne predpisy, či riadne svoje rozhodnutie odôvodnil, to všetko s prihliadnutím na to, že v odôvodnení rozhodnutia nemusí byť

daná odpoveď na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní (Ústavný súd Slovenskej republiky II.ÚS 78/05).

9. V prvom rade sa odvolací súd zaoberal námietkou žalobcu týkajúcej sa nesprávneho právneho posúdenia vo vzťahu ku splneniu povinnosti žalovaného podľa ust. § 7 ods. 1 ZoSÚ v spojení s ust. § 11 ods. 2 ZoSÚ.

10. Z dokazovania vykonaného súdom prvej inštancie vyplýva, že žalovaný, t.j. Slovenská sporiteľňa, a.s., uzavrel so žalobcom dňa 14.10.2014 Zmluvu o splátkovom úvere v predmete poskytnutia spotrebného úveru vo výške 12 000 eur. Žalovaný sa poskytnutý úver zaviazal splácať prostredníctvom 120 splátok vo výške 165,03 eur ku 27. kalendárnemu dňu v celkovej výške 19 802,13 eur.

11. Oboznámením sa s predloženým dôkazovým materiálom má odvolací súd za nesporné, že vzťah medzi stranami sporu je vzťahom spotrebiteľským a je nutné na tento vzťah aplikovať ustanovenia § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka. Zároveň je nutné tento vzťah podriadiť režimu osobitnej právnej normy upravujúcej spotrebiteľské úvery, a to z. č. 129/2010 z.z. o spotrebiteľských úveroch v znení účinnom ku dňu uzatvorenia Zmluvy. Odvolací súd poznamenáva, že právne posúdenie zmluvného vzťahu medzi žalobcom a žalovaným, ako vzťahu spotrebiteľského a vyplývajúceho zo Zmluvy, ani samotným žalobcom v konaní spochybnené a namietané nebolo.

12. Súd prvej inštancie žalobu o určenie bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru a o vydanie bezdôvodného obohatenia zamietol. Svoje rozhodnutie založil na tom, že zo strany žalovaného nedošlo k hrubému porušeniu povinnosti vymedzenej v ust. § 11 ods. 2 tretej vety ZoSÚ. Mal za to, že žalovaný teda uniesol dôkazné bremeno k dodržaniu odbornej starostlivosti pri preverení schopnosti žalobcu splácať úver pred jeho poskytnutím. Podľa zistení súdu prvej inštancie žalovaný vychádzal, ako to vyplývalo aj z pojednávania konaného dňa 04.10.2023, z výpisu z osobného účtu žalobcu vedeného žalovaným, z potvrdenia zamestnávateľa žalobcu o vyplácaných cestovných náhradách za obdobie do augusta 2013, z výpisu z úverového registra, a taktiež aj zo žiadosti o poskytnutie úveru.

13. Podľa ust. § 7 ods. 1 ZoSÚ, v znení účinnom v čase uzavretia Zmluvy, veriteľ je pred uzavretím zmluvy o spotrebiteľskom úvere alebo pred zmenou tejto zmluvy spočívajúcej v navýšení spotrebiteľského úveru povinný posúdiť s odbornou starostlivosťou schopnosť spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver, pričom berie do úvahy najmä dobu, na ktorú sa poskytuje spotrebiteľský úver, výšku spotrebiteľského úveru, príjem spotrebiteľa a prípadne aj účel spotrebiteľského úveru.

14. Podľa ust. § 11 ods. 2 ZoSÚ, v znení účinnom v čase uzavretia Zmluvy, ak veriteľ nekonal s odbornou starostlivosťou podľa § 7 ods. 1, nie je oprávnený vyžadovať od spotrebiteľa jednorazové splatenie spotrebiteľského úveru. V prípade hrubého porušenia povinnosti podľa § 7 ods. 1 sa úver považuje za bezúročný a bez poplatkov. Za hrubé porušenie povinnosti podľa § 7 ods. 1 sa považuje posudzovanie schopnosti splácať úver veriteľom bez akýchkoľvek údajov o príjmoch, výdavkoch a rodinnom stave spotrebiteľa alebo bez nahliadnutia do príslušnej databázy údajov o spotrebiteľoch na účely posudzovania ich schopnosti splácania úverov.

15. Bonita vyjadruje hodnotu a dôveryhodnosť ekonomického subjektu (napr. firmy, jednotlivca, ale i obce alebo štátu) na finančnom trhu. Súvisí s hospodárením daného subjektu a vyjadruje tak jeho solventnosť, kredibilitu, schopnosť zhodnotiť vkladany kapitál resp. naplniť svoje záväzky. V širšom pohľade súvisí i s dobrou povestou. Napriek tomu, že často býva stotožňovaná s ratingom, ktorý predstavuje schopnosť splácať svoje dlhy, má bonita širší rozsah a rating je len jednou z jej zložiek.

Bonita subjektu je najčastejšie posudzovaná bankami pred poskytnutím úveru, alebo inými subjektmi pred majetkovým vstupom do firmy, investovaním, alebo nadviazaním obchodného partnerstva. Všeobecne má hodnotenie bonity významný vplyv vo veriteľsko-dlžníckych vzťahoch. Ak banka vyhodnotí klienta ako úveruschopného, vyjadruje tak svoju dôveru v jeho schopnosť plniť svoje záväzky. Čím je bonita firmy lepšia, tým vyzerá pre prípadných veriteľov menej rizikovo, a tým lacnejšie zdroje financovania môže byť schopná získať.

16. Hodnotenie bonity určitého bankového klienta je výsledkom úverovej analýzy, ktorá je súčasťou úverového procesu. Po fáze žiadosti o úver nasleduje fáza skúšky úverovej spôsobilosti žiadateľa

(analýza úverovej schopnosti), v rámci ktorej sa analyzujú tri hlavné oblasti: právne pomery žiadateľa, osobná dôveryhodnosť žiadateľa a jeho hospodárska a finančná situácia.

U individuálnych žiadateľoch banka posudzuje osobné údaje ako vek, pohlavie, vzdelanie, profesiu, rodinný stav a tiež trvalé príjmy a pravidelné výdaje žiadateľa, či celej domácnosti.

Banka skúma tiež žiadateľovu úverovú históriu a platobnú morálku. Jedným zo zdrojov (nie jediným) týchto informácií je Spoločný register bankových informácií (SRBI), ktorý zhromažďuje informácie o úveroch a dlžníkoch z podnikateľskej sféry od všetkých slovenských bánk a pobočiek zahraničných bánk pôsobiacich na Slovensku.

17. Je nevyhnutné dať do pozornosti, že vo veci C-303/20 Súdny dvor (šiesta komora) rozhodol takto: Článok 23 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS sa má vykladať v tom zmysle, že preskúmanie účinnej, primeranej a odrádzajúcej povahy sankcií ustanovených v tomto článku za porušenie najmä povinnosti posúdiť úverovú bonitu spotrebiteľa uloženej v článku 8 tejto smernice sa musí vykonať tak, že sa v súlade s článkom 288 tretím odsekom ZFEÚ zohľadní nielen ustanovenie vnútroštátneho práva, ktoré bolo prijaté osobitne na účely prebratia uvedenej smernice, ale takisto všetky iné ustanovenia tohto práva, pričom sa musia vykladať v čo najväčšej možnej miere s ohľadom na znenie a cieľ tejto smernice tak, aby uvedené sankcie splnili požiadavky stanovené v článku 23 tejto smernice. Články 8 a 23 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS sa majú vykladať v tom zmysle, že vnútroštátnemu súdu ukladajú povinnosť preskúmať ex offa existenciu porušenia povinnosti stanovenej v článku 8 tejto smernice, podľa ktorej veriteľ musí pred uzavretím zmluvy posúdiť úverovú bonitu spotrebiteľa, a vyvolať dôsledky, ktoré z porušenia tejto povinnosti vyplývajú vo vnútroštátnom práve, pod podmienkou, že sankcie spĺňajú požiadavky podľa uvedeného článku 23. Články 8 a 23 smernice 2008/48 sa majú ďalej vykladať v tom zmysle, že bránia vnútroštátnej právnej úprave, podľa ktorej sa sankcia za porušenie povinnosti veriteľa posúdiť pred uzavretím zmluvy úverovú bonitu spotrebiteľa, ktorá spočíva v neplatnosti zmluvy o úvere spojenej s povinnosťou spotrebiteľa vrátiť veriteľovi poskytnutú sumu istiny v dobe primeranej jeho možnostiam, uplatní len pod podmienkou, že daný spotrebiteľ túto neplatnosť namietne, a to v trojročnej premlčacej dobe.

18. Vychádzajúc z vyššie uvedeného má odvolací súd za to, že súd prvej inštancie správne vo veci postupoval, keď vyzval žalovaného na preukázanie postupu v prípade skúmania bonity, a taktiež, keď za týmto účelom nariadil pojednávanie. Avšak, nie je možné stotožniť sa so záverom súdu prvej inštancie o splnení podmienky ustanovenej v § 7 ods. 1 ZoSÚ, a teda, že zo strany žalovaného nedošlo v danom prípade k hrubému porušeniu odbornej starostlivosti, ktorá mala za následok bezúročnosť a bezpoplatkovosť poskytnutého úveru.

19. Ako to vyplýva z predloženého spisu a predložených dôkazov, je zrejmé, že žalovaný zisťoval príjem žalobcu z výpisov z účtu žalobcu, a taktiež prihliadal aj na potvrdenie zamestnávateľa žalobcu o vyplácaní cestovných náhrad za obdobie od 09/2012 do 08/2013. Povinnosťou žalovaného bolo skúmať nielen príjem žalobcu, ale aj jeho výdavky, pričom za tieto považoval len úhrn splátok záväzkov, ktoré v danom čase žalobca uhrádzal na splátku v tom čase aktívnych zmluvných vzťahov. Žalovaný vychádzal z údajov o týchto úhradách, a taktiež aj zo žiadosti o poskytnutie úveru a z reportu z úverového registra KrimiAPS.

20. Z údajov z výpisu z účtu žalobcu mal súd prvej inštancie za preukázané, že čistý príjem žalobcu v mesiaci júl 201 činil 1 833,3 eur a výdavky vo výške 366. V mesiaci august čistý príjem činil 1 682,75 eur a výdavky vo výške 410 eur a v mesiaci september 2014 bol čistý príjem žalobcu vo výške 1 747,29 eur a výdavky v sume 331,89 eur. Zároveň mal za to, že v čase poskytnutia úveru splácal ďalšie dva úvery v dvoch finančných inštitúciách vo výške 331 eur. Z výpovede žalobcu vyplývalo, že v čase poskytnutia úveru nemal nezaopatrené dieťa, bol ženatý a že boli zisťované výdavky súvisiace so splácaním iných úverov.

21. Z predložených dôkazov je zrejmé, že veriteľ zisťoval príjem žalovaného cez predložené potvrdenie zamestnávateľa o vyplácaní cestovných náhrad, a rovnako aj z výpisu účtu žalobcu. Zároveň žalovaný skúmal výdavky žalovaného, ktoré tvorili čiastky smerujúce k úhradám záväzkov existujúcich v čase uzavretia zmluvy. Podľa odvolacieho súdu nie je možné sa obmedziť len na skúmanie výdavkov týkajúcich sa úhrad záväzkov a opomenúť aj iné výdavky žalobcu, resp. spotrebiteľa, súvisiace s vedením domácnosti a pod. Skúmanie bonity zo strany žalovaného bez overenia výdavkov na živobytie,

nie je postačujúce pre splnenie povinnosti vyplývajúcej z ust. § 7 ods. 1 ZoSÚ. Bez toho, aby žalovaný skúmal aj iné spomínané aspekty, napr. celkové mesačné výdavky žalobcu, nemohol si utvoriť reálny obraz o majetkovej situácii žalobcu, potrebnej pre posúdenie jeho schopnosti splácať dlh zo zmluvy. Nemožno teda konštatovať, že zo strany žalovaného sa jednalo o konanie s odbornou starostlivosťou.

22. Nedá sa stotožniť s tvrdením, že veriteľ pred poskytnutím úveru nemá skúmať iné výdavky, ako tie, ktoré súvisia s uhrádzaním záväzkov z úverov, či kreditných kariet, keďže údaje o týchto výdavkoch sa nenachádzajú v registroch, či databázach. Dôležité je upozorniť aj na skutočnosť, že postup veriteľov pred poskytovaním úverov súvisiacich s hodnotením úverovej bonity dlžníkov bol v počiatkoch prinajmenšom zmätočný. Až následnou novelizáciou Zákona o spotrebiteľských úveroch sa doplnili spôsoby výpočtu a skúmania limitu ukazovateľa schopnosti splácať poskytované úvery. V čase poskytnutia úveru táto úprava nebola účinná, a preto nebolo možné postupovať pri skúmaní bonity žalobcu v intenciách Opatrenia NBS č. 10/2017. Toto opatrenie bližšie upravuje postup veriteľov pri skúmaní schopnosti dlžníkov splácať spotrebiteľský úver pri zmluvných vzťahoch uzavretých po nadobudnutí účinnosti tohto opatrenia. Avšak aj napriek uvedenému považuje odvolací súd za potrebné poukázať na ust. § 7 ods. 27 veta posledná ZoSÚ, z ktorého plynie, že náklady na zabezpečenie základných životných potrieb spotrebiteľa a osôb, voči ktorým má spotrebiteľ vyživovaciu povinnosť, je nevyhnutné posudzovať s ohľadom na životné minimum ustanovené osobitným predpisom a na príjem spotrebiteľa, nie sa tejto zákonnej povinnosti zbaviť odkazom na životné minimum, nakoľko to nie je ratio zákona a tento postup nezohľadňuje individuálnosť životnej situácie toho-ktorého spotrebiteľa a jeho rodiny.

23. Zákon o spotrebiteľských úveroch kladie veriteľovi povinnosť postupovať s odbornou starostlivosťou, ide teda o povinnosť posúdiť schopnosť spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver s ohľadom na dobu, na ktorú sa poskytuje spotrebiteľský úver, výšku spotrebiteľského úveru, príjem spotrebiteľa a prípadne aj účel spotrebiteľského úveru. Veriteľ musí pritom posudzovať celkovú sociálno-ekonomickú situáciu spotrebiteľa, teda nielen jeho príjmy, ale aj výdavky. Schopnosť spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver tak treba chápať ako situáciu, keď v závislosti od frekvencie splácania zostane spotrebiteľovi v jeho osobnom/domácom rozpočte dostatok finančných prostriedkov, aby mohol bez akýchkoľvek problémov a obmedzení splácať splátku v predpokladanej výške. Preto dodávateľ musí okrem iného analyzovať spotrebiteľov osobný/ domáci rozpočet, a to ako stranu príjmov, ako aj stranu výdavkov, a to vždy vo vzťahu ku konkrétnemu žiadateľovi o úver (t.j. konkrétne príjmy zo zamestnaneckej alebo inej činnosti, konkrétne náklady na bývanie, dopravu, domácnosť alebo nezaopatrené deti). Analýza iba niektorej zo strán rozpočtu sama o sebe k posúdeniu úverovej schopnosti nepostačuje. Pre účely posúdenia splnenia povinnosti uloženej dodávateľovi posúdiť schopnosti spotrebiteľa splácať úver nie je smerodajné, aká bola reálna finančná, majetková, sociálna situácia spotrebiteľa, ale akým spôsobom dodávateľ pristupoval k zisťovaniu a hodnoteniu bonity klienta. Postup dodávateľa na úverovom trhu, ktorý používa paušálny údaj v podobe sumy životného minima, nakoniec neplynie ani z opatrenia NBS z 14.11.2017. S poukazom na ust. § 2 ods. 5 citovaného opatrenia, je potrebné vyvodiť záver, že ani usmernenie pre dodávateľov pôsobiacich na úverovom trhu neznamená, že výdavky sa bez ďalšieho majú rovnať sume životného minima.

24. Pokiaľ ide o skúmanie výdavkov žalobcu, z obsahu spisu je zrejmé, že žalovaný v konaní predložil report z registra KrimiAPS, s označením v pravom hornom rohu ERSTE (č.l. 311 spisu), podľa ktorého mal žalobca v čase uzavretia Zmluvy 11 existujúcich kontraktov. Počet finančných inštitúcií (bankových aj nebankových), v ktorých mal klient uzavreté kontrakty boli v predložennom reporte uvedené v počte 2. Žalovaný síce zisťoval aj výdavky žalobcu na iné už existujúce úvery pričom súdu predložil výstup z dopytu do úverového registra. Preskúmaním tohto výstupu odvolací súd však zistil, že sa jedná o vnútorný systém veriteľa. Z uvedeného výstupu vyplývalo, že žalobca mal úvery v celkovo dvoch inštitúciách, pričom veriteľ skúmal úvery v rámci Slovenskej sporiteľne. Takéto posúdenie existujúcich záväzkov izolovane, len v inštitúcii veriteľa, nespĺňa požiadavku odbornej starostlivosti, ak veriteľ preukázateľne mal vedomosť, že žalovaný mal úvery aj v iných inštitúciách, a to najmä s ohľadom na výšku poskytovaného úveru (12 000 eur).

25. Odvolací súd sa preto nestotožnil so súdom prvej inštancie, že skúmanie výdavkov len nahliadnutím do úverového registra banky a výpisu z účtu žalobcu, ktorý predložil žalovaný je dostatočné. Táto databáza nemôžu dať úplný obraz o výdavkoch klienta, keďže medzi tie možno zaradiť aj bežné mesačné výdavky súvisiace s domácnosťou. Pokiaľ veriteľ nepozná celkový objem výdavkov klienta,

nemôže urobiť záver o tom, či klient je alebo nie je schopný splácať požadovaný úver. Žalovaný neunesol dôkazné bremeno pokiaľ ide o skúmanie pravidelných výdavkov žalobcu pred uzavretím uvedenej úverovej zmluvy.

26. Skúmanie bonity zo strany žalovaného bez overenia výdavkov na živobytie, nie je postačujúce pre splnenie povinnosti vyplývajúcej z ust. § 7 ods. 1 ZoSÚ. Bez toho, aby žalovaný skúmal aj iné spomínané aspekty, napr. celkové mesačné výdavky žalobcu, nemohol si utvoriť reálny obraz o majetkovej situácii žalobcu, potrebnej pre posúdenie schopnosti žalobcu splácať dlh zo zmluvy. Nemožno teda konštatovať, že zo strany žalovaného sa jednalo o konanie s odbornou starostlivosťou.

27. Ustanovenie § 11 ods. 2 ZoSÚ odvolací súd v súlade s požiadavkou odbornej spôsobilosti veriteľa vykladá tak, že bonita dlžníka musí byť skúmaná cez zisťovanie jeho príjmov a výdavkov ako aj jeho lustráciu cez príslušné databázy. Pre hrubé porušenie povinnosti podľa § 7 ods. 1 ZoSÚ postačuje aj neúplne zisťovanie jedného z kritérií podľa § 11 ods. 2 tretia veta ZoSÚ. Zľahčovanie žalovaného, že sa jedná o „obyčajné“ porušenie práva ostalo bez akejkoľvek pozitívnej odozvy.

28. V neposlednom rade odvolací súd dáva aj do pozornosti rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 33Cdo/ 2178/2018-77 zo dňa 25.07.2018: „Povinnosť posouzení úvěruschopnosti spotřebitele chrání nejen spotřebitele samého před negativními důsledky neschopnosti úvěr spláčet, ale zprostředkovaně také společnost jako celek, neboť předchází negativním sociálním důsledkům předlužení a insolvence v podobě pádu spotřebitele a osob na něm závislých do veřejné sociální sítě, narušení rodinných a sociálních vztahů atd. V neposlední řadě chrání i pozici věřitelů samých, neboť odborné posouzení úvěruschopnosti spotřebitele při žádosti o další úvěr snižuje riziko věřitelů, kteří témuž spotřebiteli poskytli úvěry či jiné služby již dříve. Proto zákon, konkrétně zákon o spotřebitelském úvěru (jeho § 9 odst. 1) stanoví, že věřitel je povinen při posouzení úvěruschopnosti spotřebitele postupovat s odbornou péčí. Lze přisvědčit odvolacímu soudu, že věřitel nedostojí povinnosti stanovené mu zákonem o spotřebitelském úvěru, tedy nepostupuje s odbornou péčí při posouzení schopnosti spotřebitele spláčet spotřebitelský úvěr, vyjde-li z objektivně nedoloženého osobního prohlášení dlužníka o jeho osobních, výdělkových a majetkových poměrech. Na tom nic nemění, že dlužník není evidován v databázích dlužníků. Již gramatickým a logickým výkladem § 9 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru lze dovodit, že dostatečnými nejsou míněny informace získané toliko od spotřebitele. Odborná péče předpokládá údaje, které dlužník věřiteli uvedl, ověřit, resp. objektivně podložit minimálně potvrzením zaměstnavatele dlužníka (srov. Wachtlová, L a Šlanina, J.: Zákon o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů č. 145/2010 Sb. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011, s. 98-109, ISBN 9788074001185). Nepochybně klíčová je i povinnost věřitele využívat veřejně dostupné informace, jakými jsou například státem publikované údaje o životním a existenčním minimu podle zákona č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, a o průměrných výdajích obyvatelstva (databáze Českého statistického úřadu), a tyto porovnávat se známými nebo od spotřebitele zjištěnými (ne pouze tvrzenými) informacemi o jeho příjmech a výdajích. To ostatně dovodil ve svém rozhodnutí ze dne 1. 4. 2015, sp. zn. 1 As 30/2015, i Nejvyšší správní soud, jehož závěry použil na podporu své argumentace již odvolací soud v napadeném rozhodnutí. Závěr odvolacího soudu dovozující, že spokojila-li se žalobkyně s nedoloženým prohlášením žalovaného o jeho osobních, výdělkových a majetkových poměrech a nahlédnutím do registru dlužníků, nedostála povinnosti věřitele ve smyslu ustanovení § 9 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru, je správný.“

29. Vzhľadom na vyššie uvedené závery odvolací súd napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie v zmysle ust. § 388 CSP zmenil a určil, že úver poskytnutý na základe Zmluvy o splátkovom úvere č. XXX XXXXXXXX zo dňa 14.10.2014, je bezúročný a bezpoplatkov.

30. Bezúročnosť a bezpoplatkovosť úveru spôsobila, že žalobca mal zaplatiť splátku „očistenú“ a zaplatiť tak sumu reálne poskytnutú žalovaným, a to 12 000 eur. Suma 849,26 eur predstavuje bezdôvodné obohatenie žalovaného, ktoré je tento povinný vydať. Žalobcovi bolo dôvodné priznať aj úrok z omeškania v súlade s ust. § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka v spojení s ust. § 3 Nariadenia vo výške 5 % ročne od druhého dňa po dni doručenia žaloby žalovanému, t.j. odo dňa 28.01.2022.

31. K návrhu žalobcu na prerušenie konania do skončenia konania vedeného na Súdnom dvore EÚ pod sp. zn. C-677/23 o prejudiciálnych otázkach položených uznesením Krajským súdom v Prešove sp. zn. 1CoCsp/18/2023 zo dňa 12.10.2023 týkajúcich sa výkladu čl. 10 ods. 2 Smernice Európskeho

parlamentu a Rady 2008/48/ES, odvolací súd uvádza, že tento nepovažoval za dôvodný. Ustanovenie § 164 CSP predstavuje len fakultatívnu možnosť súdu, pokiaľ súd neurobí iné vhodné opatrenie, konanie preruší, ak prebieha konanie, ktorým sa rieši otázka, ktorá môže mať význam pre rozhodnutie súdu alebo ak súd dal na takéto konanie podnet. V danom prípade bola bezúročnosť a bezpoplatkovosť úveru spôsobená hrubým porušením povinnosti žalovaného podľa § 7 ods. 1 ZoSÚ v spojení s ust. § 11 ZoSÚ. Predmetom konania na Súdnom dvore EÚ pod sp. zn. C 6-77/13 sú prejudiciálne otázky predložené Krajským súdom v Prešove, ktoré sa týkajú výkladu čl. 10 ods. 2 písm. c) a písm. g) Smernice európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES. Krajský súd v Prešove sa predloženými prejudiciálnymi otázkami v podstate pýtal, či je potrebné vyššie spomenuté články Smernice vykladať v tom zmysle, že v Zmluve o spotrebiteľskom úver je potrebné explicitne vymedziť časový úsek trvania Zmluvy, a taktiež predpokladov potrebných pre výpočet RPMN. Vzhľadom na to, že v predmetom prieskumu odvolacieho súdu v rámci tohto konania boli skutočnosti odlišné od tých, ktorými sa zaoberal Krajský súd v Prešove pod sp. zn. 1CoCsp/18/2023, a ktoré následne viedli k podaniu prejudiciálnych otázok, odvolací súd nepovažoval za potrebné konanie prerušiť. Preto návrh žalobcu na prerušenie konania zamietol.

32. V súvislosti so zmenou napadnutého rozhodnutia rozhodol odvolací súd o trovách prvoinštančného i odvolacieho konania tak, že úspešnému žalobcovi priznal vo vzťahu k žalovanému plnú náhradu trov konania podľa ust. § 396 ods. 2 CSP v spojení s ust. § 255 ods. 1 CSP. Žalobcovi patrí nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % a pri výške náhrady bude súd prvej inštancie vychádzať zo súdom prisúdenej sumy.

33. Rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Prešove v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ má právo zvoliť si advokáta a možnosť obrátiť sa na Centrum právnej pomoci (§ 160 ods. 2 CSP).

Podanie vo veci samej urobené v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu treba dodatočne doručiť v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe autorizované podľa osobitného predpisu; ak sa dodatočne nedoručí súdu do desiatich dní, na podanie sa neprihliada. Súd na dodatočné doručenie podania nevyzýva (§ 125 ods. 2 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods. 2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).